

VIII aplec de la sardana figueres

L'APLEC de L'EMPORDA

18 MAIG 1969

VIII
APLEC
DE LA
SARDANA

*l'aplec
de l'empordà*

FIGUERES, 18 MAIG 1969

Cobles:

La Principal de Cassà de la Selva

La Principal de Figueres

Costa Brava

Montgrins

Selvatana

VIII
APRÈS
DE LA
SARDANA

de l'empire
de l'empire

le principal de l'empire de la sardana

le principal de l'empire

le principal de l'empire

le principal de l'empire

le principal de l'empire

le principal de l'empire

Pòrtic

No és prou, amics sardanistes de tot arreu, de desitjar-vos que us sigui plaent la diada de la sardana a Figueres el 1969: ni seria prou pel nostre desig de tenir-vos, encara que sols sigui un dia entre nosaltres, de donar-vos la benvinguda, i procurar que l'estada a Figueres se us faci agradable, respirant els nostres aires netejats per la tramuntana, i fer que pogueu, a gust, ballar la nostra sardana, reunits en aquest bell ideal comú de sardanistes, i així fer professió de fe en allò que la sardana representa i reunir-nos a mirar tots junts, esperançats, el futur de la nostra dansa, que és com dir el símbol de tot el que és nostre, en l'actitud del poeta: els ulls clavats en l'infinit.

Els sardanistes figuerencs, amics sardanistes de tot arreu, us obren, una vegada més, els braços, per a acollir-vos amicalment com a amables visitants que sou d'aquesta terra de germanor, i us obren les seves mans per a estrènyer les vostres, en una comunicació cordial i sincera de tot el que volem fer pel prestigi de la nostra dansa, i com a mitjà, espontani i profund, de transmissió dels nostres sentiments d'amistat i de camaraderia, generadors d'aquesta germanor que significa, primordialment, aquesta nostra sardana, que en el seu gest d'augusta fraternitat, porta en sí tota l'essència del que som, i de com aspirem a què sigui un fet, el vers d'aquell altre poeta: que tota la pàtria càpiga dintre l'anella d'una sardana en la que tots els esperits nobles, gaudeixin d'aquesta misteriosa i excelsa comunicació de sentiments amicals, com representen les nostres mans, obertes a tothom que les vulgui estrènyer sense rezels, i comuniquen en l'estreta unió de la nostra dansa,

aquest esperit de germanor, comprensió i llibertat, que la sardana, la nostra sardana, la nostra sardana a l'Empordà, significa.

Entreu, doncs, en aquesta anella simbòlica d'avui, i en aquesta expressió real d'amistat, i ens agradarà que experimenteu, amb el goig de retre homenatge a tot el que la nostra dansa significa, la satisfacció de dansar amb el cor i amb l'esperit, a Figueres, pàtria efectiva d'En Pep Ventura, i ciutat empordanesa, que, una vegada més, us estreny entre els braços, i us obre, fraternal, les mans i el cor.

VIII APLEC DE LA SARDANA

FIGUERES

PROGRAMA

MATI, a les 10

Al Parc Bosc Municipal

PRIMERA AUDICIO DE SARDANES

Cobles: **LA PRINCIPAL DE CASSA DE LA SELVA, SELVATANA, MONTGRINS i COSTA BRAVA**

TARDA, a les 4

Al Parc Bosc Municipal

SEGONA AUDICIO DE SARDANES

Cobles: **LA PRINCIPAL DE CASSA DE LA SELVA, SELVATANA, COSTA BRAVA, LA PRINCIPAL DE FIGUERES, i MONTGRINS**

en el transcurs de la qual es tributarà homenatge a l'extraordinari intèrpret de tenora i compositor **JOSEP COLL i LIGORA**

TARDA, a les 7

(Simultàniament amb l'Aplec)

EXTRAORDINARIS BALLS

en cadascuna de les pistes de les Societats, galantment cedides per llurs Junes Directives

Casino Menestral Figuerenc

Societat Coral Erato

Orquesta RITMOS

Conjunt LIDER'S GRUP

Orquesta COSTA BRAVA

Orquesta MONTGRINS

NIT, a les 10

A la Rambla Sara Jordà

TERCERA i ULTIMA AUDICIO DE SARDANES

Cobles: **SELVATANA, LA PRINCIPAL DE FIGUERES i LA PRINCIPAL DE CASSA DE LA SELVA**

VIII APLEC DE LA SARDANA

FIGUERES

COBLES, SARDANES i AUTORS

- P. C. **LA PRINCIPAL DE CASSA DE LA SELVA**
P. F. **LA PRINCIPAL DE FIGUERES**
S. **SELVATANA**
M. **MONTGRINS**
C. B. **COSTA BRAVA**

MATI, a les 10

Al Parc Bosc Municipal

1	C. B.	La font de l'Albera		E. Morera
2	M.	La noia matinera		J. Blanch i Reynal
3	P. C.	Sardana de carrer		E. Casals
4	S.	Garbinada	(1)	L. Albert
5	C. B.	Encara en tinc més (fiscorn)		A. Pont
6	M.	Sol ixent a La Salut (estrena)	(2)	R. Mariano
7	P. C.	El golfet		R. Viladesau
8	S.	Poncellina		J. Saderra
9	C. B.	Carícies		J. Vicens (Xaxu)
10	M.	Encara hi sóc (estrena)	(3)	F. Mauné
11	P. C.	L'amic Alsina (Tible)		P. Camps
12	S.	Estimada Moreneta		R. Vilà
13	Conjunt	LA VILA DE CASSA		J. COLL
14	C. B.	Extasi		V. Bou
15	M.	Refilets de pastor		E. Sans
16	P. C.	La Musa dels Artistes (estrena)	(4)	A. Rimbaud
17	S.	Els dos promesos		P. Mercader

TARDA, a les 4

Al Parc Bosc Municipal

1	M.	La pubilla empordanesa	J. Serra i Bonal
2	C. B.	Himne a l'amor	E. Juanals
3	M.	Pensant amb l'Enric	F. Mauné
4	C. B.	Si caig no m'aixeco (tenora)	B. Corbins
5	P. F.	Cançó marinera	P. Marons
6	S.	Honorant a JOSEP COLL	D. Moner
7	P. C.	LA NURIA GRACIENCA	J. COLL
8	M.	Rossinyol (fiscorn)	J. Saderra
9	C. B.	VERDU A SANT PERE CLAVER	J. COLL
10	P. F.	El bosc de la torre	P. Camps
11	S.	(obligada de tible)	
12	P. C.	Gentil parella (tible i tenor)	R. Rosell
13	Conjunt	EL SERENO (5)	J. COLL
14	M.	Voliaines	V. Bou
15	C. B.	Maria Mercè	J. M. ^a Boix
16	P. F.	Neus i Anna	L. Cotcho
17	S.	L'amic Homar (Estrena)	F. Mas i Ros
18	P. C.	Sota el sol de Catalunya	J. Bonaterra
19	P. F.	Al mestre Sicart	F. Mas i Ros
20	S.	Pinzellada	J. Roca i Delpech
21	P. C.	Moixaines	R. Palmada

NIT, a les 10

A la Rambla Sara Jordà

1	P. F.	En Xampinya petit	E. Gratacós
2	P. C.	El pardal	Pep Ventura
3	S.	Violetes del bosc	A. Borguño
4	P. F.	A una nina dels ulls blaus	J. Tàpies
5	P. C.	Valentí Quer	F. Mas i Ros
6	S.	Braços en creu (estrena) (5)	A. Rimbau
7	P. F.	L'arbre de Colera	M. Tudela
8	P. C.	Jordi	L. Caballeria
9	S.	Figueres a Marignane (7)	J. Cristau
10	P. F.	El gorg blau	J. Garriga
11	P. C.	Glòria gentil	R. Vilà
12	S.	Cara al mar	S. Dabau
13	P. F.	Riallera de Vic	J. M. ^a Boix
14	P. C.	Un pobre pagès	T. Jové
15	S.	Emília	B. Vallmajó

Vegi's notes (1), (2), (3), (4), (5), (6) i (7), referents a les sardanes senyalades a la pàgina següent.

NOTES PROGRAMA SARDANES

- (1) La Cobla "SELVATANA" ens oferirà la nova instrumentació que ha fet d'aquesta sardana el seu autor, en Lluís Albert, adaptada a la versió per a Orfeó i Cobla. Així mateix, en les pàgines d'aquest Butlletí hem inserit la lletra d'aquesta sardana.
- (2) Com ens diu amb ben emotives paraules, que també publiquem, és la vuitena sardana que ha compostat En Rafael Mariano, l'estrena de la qual, com totes les seves anteriors, ha tingut la deferència de reservar-la al nostre Aplec i està dedicada a Nostra Senyora de la Salut.
- (3) El destacat compositor figuerenc Florenci Mauné ens ha fet el goig de donar-nos, per a estrenar en el VIIIè Aplec de l'Empordà, aquesta sardana, després de més de quatre anys d'inactivitat en el terreny de la composició sardanística.
- (4) Ens plau programar aquesta sardana que el Mestre Artur Rimbau ha dedicat a la Srta. Maria Jesús Marín i Pont, proclamada "Musa dels Artistes 1969" en la recent Fira de la Pintura i del Dibuix, que anualment se celebra a la nostra Rambla amb motiu de les Fires i Festes de la Santa Creu.
- (5) Hem escollit aquesta sardana, la més popular de les d'en Coll, perquè sigui interpretada de conjunt per més de 70 professors, en l'acte d'homenatge que enguany li dedica l'Aplec de l'Empordà.
- (6) Com homenatge pòstum al malaguanyat poeta empordanès Carles Fages de Climent, el Mestre Rimbau ha escrit una sardana en la qual la tenora canta en els curts l'oració final del "Crist de la Tramuntana".
- (7) Entre l'engrescador i dilatat programa de sardanes a interpretar en l'Aplec d'enguany hem volgut posar-hi la que l'inspirat compositor figuerenc Jaume Cristau va dedicar a la Ciutat germana de Marignane, estrenada en l'audició que tingué lloc davant de l'Ajuntament, moments després de signar-se el protocol d'amistat entre Figueres i Marignane. Aquesta segona audició de l'esmentada sardana la dediquem ben fraternalment a tota la gent de Marignane amb l'esperança de que tindrem alguns d'ells entre nosaltres.

La tenora enyorada de Josep Coll

**"Per l'lu i en Guerau,
futurs sardanistes,
amb afecte".**

El cas més sorprenent de perdurabilitat dins el món sardanista, se'ns representa en la figura de Josep Coll, car fins i tot després del seu traspàs (1965), segueix viu en la nostra memòria. Aquest joc de paraules —que l'us ha convertit en un tòpic— considero que en relacionar-lo amb el mestre Coll, assoleix la màxima legitimitat, doncs em sembla un exemple prou fidel i prou tangible, la vibració fonda que origina el fet de pronunciar en qualsevol tertúlia sardanista aquestes dues paraules, gairebé mítiques: Josep Coll.

I és que deixant de banda tots els records, totes les evocacions, tot el gavadal anecdòtic que suscita la figura humana i artística de Josep Coll, podem gaudir encara avui d'una sèrie de testimonis absolutament vàlids, que ens donen la seva exacta mesura, en l'aspecte d'instrumentista de tenora o bé en el de compositor.

Josep Coll reviu entremig de nosaltres, cada dia, cada instant que vola. El recurs del disc l'apropa de bell nou a nosaltres i ho fa mitjançant l'inacabable enfilall de gravacions que dugué a terme com solista de tenora de la cobla "Barcelona". Sembla que en aquells anys d'intensa dedicació, el músic va intuir la transcendència del missatge que es desprenia d'aquelles notes, aliment espiritual per a futures generacions de bons sardanistes, sadollats de ritme i de poesia pel so desficiós i sensible de la tenora única de Josep Coll.

De la prodigiosa filigrana simfònica teixida per Juli Garreta, fins l'empenta generosa de Vicenç Bou; de l'elegància primmirada d'Eduard Toldrà, fins l'espontaneïtat ingènua de Pere Masats, cap nom valuós pel passat —i àdhuc el present— de la sardana, s'allunya de l'àmbit creat per l'influxe de Josep Coll i la seva tenora d'alpaca.

I si per un moment prescindim de tota la baluerna discogràfica deguda, en bona part, a l'iniciativa de Josep Coll i a la d'aquell altre empordanès genial anomenat Joaquim Serra, caldrà tenir en compte llavors, l'obra que ens deixà escrita el mestre i que conserva entremig de les seves notes —d'estructura fàcil i desimbolta— el crit de joia, una mica esperitat, sempre valent i ple de bonhomia. Són les seves sardanes, aquelles obres que de tant en tant fan reviuire les nostres cobles, sota l'accent subtil d'algun solista de tenora enamorat del record de Josep Coll i de la magnitud de la seva figura.

Sembla necessari, en aquests moments, refer el seu esquema biogràfic. Josep Coll i Ligora nasqué —ens diuen els tractadistes— a la població de Llançà el dia 19 de gener de l'any 1893.

Jo guardo una imatge força emocionant d'una estada meva a Llançà, tan diferent ara de com deuria ésser quan en ella veié la claror el futur músic.

Conec superficialment l'indret nadiu de Josep Coll. El recordo encara en un matí d'agost, amarat de sol, esclatant de llum. M'impressionà molt aquella natura aspra i agressiva que l'envolta. Evoco també l'efigie d'un arbre gegantí —no sé si era un roure— i certa història bastida entorn seu. No oblidó tampoc la lassitud gairebé mineral del Port de Llançà, aclaparat per les flames del

Components de la Cobla "Selvatana" a l'any 1922. Podem reconèixer a l'extraordinari instrumentista de tenora JOSEP COLL, assentat, el segon de la dreta.

capvespre. O el misteri de la cel.lística nocturnal, quan jo vaig viure a Llançà i el seu Port una aventura inoblidable.

Sembla que éssent encara infant en Josep Coll, la seva família es traslladà a Sant Miquel de Fluvià, on deixaria arrels més fondes, si més no pel fet d'haver tingut l'avinentsa d'escoltar algunes cobles empordaneses, entre elles ben segur els "Peps" de Figueres, "Els Rossinyols" de Castelló d'Empúries i "La Principal" de Peralada.

El grup familiar anà a redossar-se, posteriorment, a Sant Pere Pescador, on Josep Coll s'ensinistraria en l'art musical, anant a rebre alligonaments a l'Armentera, de llavis del mestre Josep Duran, conegut popularment per l'apel.latiu de "el rei de l'Armentera". Josep Duran era una típica encarnació del músic vuitcentista, bon coneixedor del seu ofici, sense gaires escrúpols tècnics, amics d'envelats, saraus i ballades fin la sortida del sol. Coneixia el domini de la tenora, el tible i el clarinet i es féu

famós a les contrades empordaneses pels seus celebradíssims "obligats".

Fruit d'aquests contactes fou la seva primera volada artística, que es produí quan tenia setze o disset anys, amb motiu de la seva incorporació a la cobla "La Principal" de Santa Coloma de Farners. Segons ens diuen els seus biògrafs, aquesta experiència de Santa Coloma no es veié corresposta per l'èxit que calia esperar. Degut a aquest fet deuria semblar-li escaient canviar d'aires, anant a raure a la plana de Vic, on ingressaria de primer tenora a la cobla "L'Aliança Vigatana".

Penso que la seva estada a Vic estableix una fita important en el seu destí de virtuós de la tenora, car les seves excepcionals condicions es refermaren, entrant a formar part a partir d'aquella època —tenia 21 anys— de cobles veritablement prestigioses i significatives. De Vic aniria cap a Cassà de la Selva, pertanyent a la cobla "L'Unió Cassanenca", des d'on se li obririen les portes de les agrupacions de màxima categoria.

Som a l'any 1914, Josep Coll és el solista de tenora de la cobla "La Selvatana". Poc temps després el crida el mestre Robert Mercader, director de la cobla "La Principal" de La Bisbal dels temps heroics. Fineix aquesta seva estada a la capital del Baix Empordà quan el contracta la cobla "Barcelona".

Poc abans d'esclatar la guerra civil (1935), Josep Coll —que potser veia venir la pedregada— anà a redossar-se a aquella vila de Cassà per ell tan estimada, entrant a formar part de la cobla "La Principal" de Cassà de La Selva. Després de la desfeta del 1936-39, el trobem novament a "La Selvatana", amb una breu estada a Torroella de Montgrí —on pertanyé a "Els Montgrins"— retornant finalment a la cobla "Barcelona", d'on no sortiria fins l'any 1956, que abandonà la tasca professional d'instrumentista de tenora.

Quan jo vaig conèixer el mestre Josep Coll, aquest es trobava en el llindar del seu adéu a la cobla. De totes maneres, recordo la seva figura més aviat menuda. Era un homenet eixut de carns, d'aspecte senyorívol i serè, que tenia un posat una mica aristocràtic. Quan tocava ho feia amb una unció especial, com si es tractés d'una veritable cerimònia, d'un culte. El seu gest

JOSEP COLL tocà amb la Cobla "Barcelona" per espai de més de 18 anys. El veiem en plena actuació al costat del seu germà Baldiri.

no era pas ple d'emfatisme, com el de tants i tants "divos", sinó discret, sempre acurat i correctíssim. Això a casa nostra em sembla un fet molt important, car estem habituats a tota mena de grans expansions, siguin de la mena que vulguin.

Més que l'home, m'impresionà sempre —ho dic sincerament— el so de la seva tenora. No puc pas parlar de les seves execucions amb tenora normal. N'hi ha que diuen que el seu so perdé qualitat en adoptar la tenora metàl·lica l'any 1931, construïda per ell mateix, sota la supervisió del vell Serra (llavors director de la cobla "Barcelona") i de Luís Millet, director de l'"Orfeó Català".

L'accent de la tenora metàl·lica de Josep Coll era més aviat pastós, dens i força enyoradís. No tenia la natural força incisiva de la tenora de fusta, emperò semblava acaronar més intensament les notes, gairebé es pot dir que les endolcia.

De la seva capacitat com instrumentista penso que no n'ha dubtat mai ningú. Fou un músic intel·ligent, segur, molt afinat i sensible. Tocava les sardanes amb un bon gust i coneixement de causa que poques vegades s'han repetit entre nosaltres.

Estic convençut que Josep Coll li donà a cada compositor el tracte escaient, mitjançant l'interpretació més adequada i fidel. Deixant de banda les inevitables concessions a un auditori no pas massa ensinistrat en qüestions musicals —encara privava el culte a la pura capacitat física— dedicà especial atenció als compositors que es desentengueren dels famosos "obligats" i es consagraren a fer música d'alta valoració.

El mèrit de Josep Coll radica molt més en la seva faceta d'instrumentista que no pas en la de compositor. Amb la seva tenora, Coll ens donà sempre una versió assossegada i clara de l'obra inclosa en programa. Això —tant normal—, a casa nostra té una vàlua extraordinària, car no sempre tothom ha seguit aquell principi de dignitat i de mesura, que hauria d'haver estat una norma sagrada pels nostres instrumentistes i les agrupacions musicals que els inclouen dins seu.

He parlat, en principi, del testimoni que conservem entorn de les qualitats interpretatives del mestre Coll, per mitjà del disc. Em sembla molt complexa enumerar-vos les in comptables gravacions en disc que dugué a terme amb la cobla "Barcelona". De totes maneres, si he de donar una opinió ran d'aquest apartat, indicaré que el punt culminant de la seva tasca interpretativa discogràfica, jo el situaria en la sèrie que enllestí poc abans de retirar-se, per a la casa "Columbia". Suposo que aquelles gravacions es deurién fer entre els anys 1955 i 1956, cuidant de dirigir la cobla l'inoblidable Joaquim Serra (mort l'any 1957). De tot aquell seguici de peces antològiques —pel que fa a la vàlua de l'obra i al nivell insuperable de la versió— jo faria esment de les seves interpretacions definitives de sardanes amb una arquitectura musical tan rica com "Nydia", "La pedregada", "Somni dolç", "Giberola", "Enyorança" i "Maria", de Juli Garreta; "L'abella i la flor" i "La vaca cega" d'Antoni Juncà; "Tornaboda" i "El rellotge de l'avi" d'Agustí Borgunyó; "La Masovera guapa" de Josep Blanch Reynalt i una sardana tan suggerent, sota qual-

sevol punt de vista, com és "Conte de fades" de Josep Maria Ruera.

Tampoc voldria oblidar l'interessant col·lecció de discos de sardanes presentada per l'Obra Almogàvers, sota el distintiu de "Discoteca Popular Catalana", la part artística de la qual fou encomanada també a la cobla "Barcelona" i el seu solista de tenora Josep Coll.

En un aspecte potser més anecdòtic que transcendent —sardanísticament parlant— s'ha comentat molt la gravació que dugué a terme el mestre Josep Coll a Brussel·les, per a la casa "Philips", actuant de solista de tenora, amb l'acompanyament de la gran orquestra de Michel Legrand, que en el seu moment es va fer molt famosa actuant prop de nombrosos artistes i també interpretant música lleugera internacional. Jo no acabo d'entendre ben bé quin paper hi faria Josep Coll dins d'una gravació que no he escoltat mai, però que diuen venia a ésser un recull de música espanyola de tots els temps. Deurien interpretar, doncs, una sardana, tot i que les sardanes tocades per l'orquestra de Michel Legrand penso no em seduirien pas.

En la seva tasca de compositor, Josep Coll escrigué, sense gaires prejudicis ni preocupacions diem-ne tècniques, unes quaranta sardanes, moltes d'elles amb obligats de tenora, de fiscorn o d'algun altre instrument. Les seves sardanes tingueren la qualitat de reflexar un estat anímic —gairebé sempre exultant de vida— i d'estar imbuïdes d'un ressò sentimental, que produeix encarar avui cert impacte en la nostra sensibilitat.

De totes les que ens deixà a la seva mort, han assolit una indiscutible popularitat "Verdú a Sant Pere Claver", "El Sereno", "La Vila de Cassà", "De Cassà a Ceret", "Retorn", "Sempre per tú", "Cant a la vida", "Escalant l'infinit", "Espectació", "Flor de Maig", "L'amic Catllar", "Angeleta", "Gelosia", "Recordant", "Vols escoltar?" i altres que ara no recordo.

També escrigué un poema simfònic per a cobla anomenat "Angúnia i goig", que desconec totalment.

L'any 1933 publicà un valuós tractat per a aprendre a tocar el tible i la tenora. L'especialista anglès Anthony Baines, en el seu famós llibre "The wood wind instruments and their history"

(Els instruments de vent, de fusta i la seva història), li dedicà un apartat en un dels seus capítols i també es parlà d'ell al volum II de les edicions de l'Institut Espanyol de Música, del Consell Superior d'Investigacions Científiques.

Un instrumentista de tenora que va treure força partit d'algunes sardanes de Josep Coll, fou el meu bon amic —dissortadament desaparegut— en Joan Llobet i Camps, que pertanyé fins a la mort a la cobla "Amoga" de Vidreres. En Joan Llobet, tot i que estilísticament no tenia gaires coses en comú amb el mestre Coll (en Llobet era deixeble d'en Ramon Rossell), comunicava a aquelles obres una mena de vibració estranya —com una frisança— que, a fi de comptes, les revestia amb un aire senyorívol i absent, ple d'atractius.

Algunes de les sardanes de Josep Coll foren gravades en disc. Que jo recordi —cito de memòria— en micro-solc tenim actualment "Verdú a Sant Pere Claver", "Vols escoltar?", "Sempre per tú", "Adéu siau", "Escalant l'infinít", "L'amic Catllar", "La taverna d'en Joan", "Recordant", "Cant a la vida" i alguna altra, pel mateix Coll, amb la cobla "Barcelona". La cobla "La Selvatana" va registrar "El sereno" i "La vila de Cassà". "La Principal" de La Bisbal, amb el seu solista de fiscorn Josep Puig féu una gravació de "Retorn".

Quan fruïa a la vila de Cassà —en companyia de la seva esposa Angela Teixidor— del descans que va merèixer després de la seva dilatada etapa de joglar de la tenora, morí el dia 10 d'agost de l'any 1965.

He dit en iniciar aquest treball, que el seu record viu arreladíssim dins la memòria dels bons sardanistes. Penso que aquest és el millor elogi que hom pot fer d'un músic de cobla. Que el figuerenc Aplec de l'Empordà contribueixi a engrandir més i més la projecció de la seva figura, de la mateixa manera que el seu art li feu merèixer tanta glòria.

E. MOLERO PUJOS

Premi de Periodisme "Dia de la Sardana" 1968

Viu record

A la memòria d'en Josep Coll i Ligora
tenorista privilegiat.

La pols del temps
treurem de tot cor
per tú Coll, sents,!
deixant-nos l'enyor.!

No volem racons d'oblit
tot ha d'ésser viu record
planter d'amor espargit
brotarà dins nostre cor.

Madura fruita saborosa
de l'arbre del teu enginy
Regalima, tenora airosa
la dolçor del teu refil.!

Barreja sensibilíssima
de joia, plany i volença
A tothom encara encisa
embadalint la tendresa.

Absentat, car no ho sembla,
puix la terra té el record
i, ara el Cel per enveja...
en la despulla, conhort...!

ALVAR LAFUENTE i SABATE

La sardana

Quantes coses s'han dit de la sardana! Es parla d'aplecs, de flames que corren d'un poble a l'altre, escampant les seves melodies. S'ha parlat de noms il·lustres encapçalats pel nostre Pep Ventura, pel mestre Morera i Joan Manén que amb "El cavaller enamorat" s'acredità com un veritable poeta de la nostra dansa. Tenim també a Garreta, Bou, Sans, Basil, Serra i tants i tants altres que han transformat en música els sentiments del nostre poble.

Pau Casals, composà "Sant Martí del Canigó", de cara a la seva terra, i és això que aquesta sardana és una mena d'"Emigrant" per tots aquells que l'escolten lluny del seu país, ja que, en sentir-la, els ulls se'ls neguen d'enyorança.

A la sardana, des de fa temps, li han donat un aire anacrònic, com si només hagués de viure en els escenaris de la mà d'una "pubilla" molt jove i molt bonica. Ja feia temps, però, que havien nascut les colles que dansen encarcerades, —si bé plenes d'entusiasme—, duent uns vestits que ja no s'usen a casa nostra. Es de lloar que aquest entusiasme es conservi d'una manera o altra, però l'autèntica sardana no és aquesta sinó una cosa viva, que es balla a totes les rambles i places de la nostra terra.

La visió autèntica de la sardana, la tindriem si anéssim als pobles rurals. Es la que s'han perdut les càmares de la Televisió, que potser no tindria gràcia vista a través de les nostres pantalles, però que és l'única que es manté immutable.

Hi veiem el vell de rostre solcat d'arrugues, que encara cenyeix els seus pantalons amb una faixa d'un negre indefinit, al costat d'una noia adolescent, una noieta qualsevol que no ha gosat, perquè li fa vergonya, estrenar la minifaldilla i que no duu cap cosmètic sobre la seva pell tivant, maquillada tant sols per unes quantes primaveres.

Qui ha fet el miracle d'ajuntar aquestes bigarrades multituds de diferent sexe, edat i posició social? La veu de la tenora, que des que érem infants, ens entrà directament a l'ànima.

Recordo la festa d'un poble. Devia escaure's a la tardor, perquè les fulles tenien ja aquell to d'aram jugant amb el torrat i el groc, i tot el bosc semblava una gran casulla daurada.

En un angle de la plaça, unes taules, unes begudes senzilles, amb xarop de menta, de llimó, de granadina, per apagar la set, i un porró d'on els homes xerricaven de tant en tant.

No havien arribat a l'abast del jovent aquestes begudes fortes que intoxicquen l'organisme i el conviden a la violència. Les noies no coneixien el gust del tabac. Tan sols una fumerola blavosa s'alçava de la terra al cel, com volent dir als que veníem de lluny: "Es aquí on es ballen sardanes". El fum sortia d'uns branquillons verds que les castanyeres trencaven dels arbres per torrar les primeres castanyes. La festa, doncs, es feia en mig d'un bosc d'alzines i de roures, un bosc de la terra aspra, allà on comença la Garrotxa. Els nostres peus trepitjaven petits matolls de farigola i les llances de l'espígol, ja seques, ens amanyagaven les mans per deixar-nos-les perfumades.

Nosaltres, arribàvem calçant espardenyes de lli, no unes espardenyes folklòriques, per lluir davant d'un jurat i uns graons atapeïts d'espectadors, sinó per dansar a l'aire lliure, per gust propi. Eren les mateixes que dúiem per anar a l'escola, però noves, —si n'érem de menudes!—, empolegades per la pols dels camins.

Abans d'arribar a la plaça del bosc, ja el cor ens batia, perquè havíem sentit de lluny el refilar dels instruments que prelu-diaven la primera sardana. Delíem per la sardana, per ella solament, Anhelàvem ficar-nos al rotlle que s'obria perquè hi entrés-sim tots, joves, vells i criatures, mentre sabéssim repuntejar-la i seguir el seu ritme. Llavors, ens tornàvem ingràvides i ja érem melodia, cel, música i vent, i ens feia l'efecte que vivíem per uns instants fora del món. Filles d'una família d'artistes i propietaris,

que sempre havien assistit als concerts i que tocaven i se sabien de memòria les partitures dels grans clàssics, donaven tot el valor que tenia a la sardana, i nosaltres en ballar-la al costat del més humil del poble, hi posàvem, com ell, tota l'ànima.

Perquè hi sentíem la veu de la terra, perquè la sardana és de tots, és passat i present i serà avenir. Passarà de moda córrer de "tasca" en "tasca", passarà la minifaldilla i les cabelleres llargues, però la sardana continuarà expressant tots els sentiments d'un poble.

La crida de la naturalesa i de les seves veus, és tan antiga com el món. El bosc espera, amb el seu aire pur, amb les seves remors candencioses que relaxen els nervis dels que viuen en les grans ciutats; és per aquesta raó que tothom s'evadeix d'elles.

Tots volen sentir de prop la veu de la terra i entreteixida amb aquesta, trobaran les notes alegres, tristes o melagioses de la sardana.

Ella els ajudarà a retrobar la pau perduda en la vida agitada que duen a la ciutat, i sentiran altra vegada l'alegria de viure.

La visió de la meva infantesa resta, a través dels anys, inborrable, com si l'hagués plasmada en el meu esperit la mà d'un artista immortal. Aleshores era una nena i no comprenia per què la sardana s'identificava tant amb el món que duia a dintre. Han passat els anys, i, sobre la meua pell, la vida i la mort hi han deixat la seva urpada afrosa. Ella, però, continua emocionant-me. Fins i tot alguna d'elles l'he identificada amb el meu dolor més punyent. Serà, perquè com ella, he nascut en aquesta terra?

MARIA ANGELS VAYREDA

Un altre amic que hem perdut

Sembla talment que una maltempada, d'un poc temps encà, amb més fúria que mai, gairebé podríem dir, ens arrabassa, d'una manera ràpida i massa colpida, del nostre costat, una bona colla d'amics, fermes batalladors de les arts i de tots aquells anhels, il·lusions i manifestacions que, més o menys intensament, formen la veritable essència del nostre viure.

Ahir —només fa escassament vuit mesos— era un gran poeta empordanès de socarrel, **Carles Fages de Climent**, que ens deixava, l'home que sentí la terra que l'havia vist néixer, amb tot l'amor i tota la força. Fa uns dos mesos traspassava també, a Avinyonet de Puigventós, aquell intel·ligent pintor, ben jove certament —41 anys— i reconegut pels millors crítics com un veritable artista de la paleta i els pinzells que responia al nom de **Joan Sibecas**, del qual se'n esperava molt i molt més encara.

Amb aquests tant preuats amics, hem d'afegir-hi la pèrdua del tan entusiasta company, el que fou Conseller de Cultura del nostre Ajuntament, doctor **N'Alfons Puig**, el qual, a més a més dels seus treballs propis de la seva Conselleria, i de la seva carrera manifestà sempre el seu veritable amor per la sardana i per tot allò que a ella feia referència i que tan genuïnament palesa. Ell, el malaurat amic, sabé sempre representar i, ben dignament, tots els actes als quals féu, tothora, constància de la seva presència tan plena de simpatia.

Ara, fa uns pocs dies, ens ha deixat, per sempre, En **Simó Lleoneta** i ben entranyable amic —ferm col.laborador dels nostres tan lloats programes del nostre Aplec— l'Aplec de l'Empordà— pels quals, havia palesat tothora el seu més fervorós entusiasme, per tractar-se d'un esplai ben nostre i d'allò més vinculat a les seves aficions més sentides i amb el més delicat amor, puix que tots els anys hi col.laborava amb tot l'esforç.

També el malaurat amic ha deixat les seves espulles ben prop de les del plorat Sibecas, del qual era molt amic, al mateix poble del nostre Empordà: Avinyonet de Puigventós, on sojornava feia ja uns quants anys, malgrat no esser-ne fill, puix que havia nascut a Selva de Mar, on veié la primera llum, també, el tan plorat i enyorat amic, el que fou president del F. de la S. "Pep

Hem perdut dues persones entranyablement volgudes, En Simó Lleoneta i Camps i el Doctor Alfons Puig i Pou (q. e. p. r.), ambdos fervents entusiastes dels nostres Aplecs. La fotografia ens els recorda de l'Aplec de l'any passat, en el moment de l'oferiment de l'homenatge als compositors figuerencs Ramon i Francesc Basil.

Ventura" de Figueres En Melcior Comas (e. p. r.), el qual morí suara —el 15 de Març— s'ha acomplert dos anys.

Si la pèrdua d'un amic estimat sempre ens deixa abatuts i desconhortats, molt més ara amb l'amic Lleoneta, genial escriptor i bon coneixedor de la nostra llengua, per la qual tant i tant s'esforçà.

Reposi en pau el ben estimat amic, el qual tan enyoravem i vagi a continuació el bellíssim i interessant article com a constància de la nostra preuada amistat i, també, de la seva valuosa ploma, una vegada més ben portadora de la seva fermesa i molt estimada col.laboració, com hom constata amb les seves ratlles, de bellíssima expressió, que ens lliurà molt pocs dies abans de la seva mort.

FOMENT DE LA SARDANA

La joventut actual i la sardana

La joventut actual, en tants conceptes admirable, a Catalunya tal com fóra just esperar-ho, no es distingeix pel seu amor a la sardana, llevat d'una selecta minoria que pel seu poc pes numèric no invalida la nostra afirmació. I és de doldre que així sigui puix que, aquest evident inhibicionisme en el que fa referència a la manifestació artística que més prestigi ens dóna en la nostra condició de catalans, minimitza la reputació de la nostra personalitat col·lectiva.

A molts dels joves de l'actual generació els sembla que la sardana no passa de la reminiscència simbòlica d'un passat ja superat, i que cal arraconar a la cambra dels mals endreços tal com fa amb tot allò passat de moda o inservible.

¿Es que aquesta joventut no és víctima d'un error de perspectiva? La nostra dansa no és vella ni nova, ni actual ni passada de moda. Es una dansa que no té cap relació amb el temps, ni amb els gustos, ni amb les tendències. La seva base està assegurada sòlidament per la seva especial manera d'ésser i, viurà a través tots els obstacles i totes les vicissituds que s'oposin al seu expandiment, per a honor i glòria de la nostra terra. No estarà mai en desacord ni desentonarà amb res d'allò de què el progrés ens ha fet present i, que, tant meravella l'esperit inquiet i renovador actual.

Cap altra dansa no iguala la sardana en elegància, subtileza i harmonia. Admireu, si us plau, la seva cadència, l'equilibri dels seus moviments, el seny amb què s'ordenen, com esdevenen alats, la frescor i la gràcia que exhala, la influència emocional que exerceix als cors sensibles. Aquest conjunt de magnífiques qualitats estètico-espirituals la situen a un pla de molt superior a les altres danses conegudes, la majoria de les quals no tenen d'altra finalitat que la de divertir o, cosa pitjor, provocar tèrboles excitacions instintives.

La sardana és pura com l'aigua de les fonts boscanes, com el mirar d'una donzella encara incontaminada de les impureses

de la vida, o del cel del nostre Empordà sota del qual va néixer. Es per això que, fins els més exaltats "contestataris" la podrien prendre com símbol de llurs delers, de llurs especulacions progressistes. Per què, ¿dieu-me si fóra possible trobar una altra dansa que inspiiri un més gran amor a la fraternitat entre els homes? No cal oblidar que quan un home esdevé sardanista quan ofereix la seva mà i accepta la que se li ofereix, s'estableix una comunitat de pensament i d'emoció que automàticament bandreja l'odi, l'egoisme i la rancúnia. Aquest gest generós i fraternal duu implícit el renunciament a totes les imperfeccions inherents a l'humana llinatge. El sardanista, en la condició de tal, viu immers en un món especial fet de puresa i de delícia. En certa manera s'ha convertit en un super-home. Difícilment en la vida de l'home hi ha cap moment més emotiu i reflexiu que aquell en què es decideix a formar part d'una anella sardanista; ni més exultant i engrescador que quan sofreix l'embruixament del ritme arravatador que marca la cobla.

Joves empordanesos. Avui celebrem, com cada any "L'Aplec de la Sardana" dit també "L'Aplec de l'Empordà". Honoreu amb la vostra presència aquest acte de germanor i de sana alegria. Honoreu la nostra dansa, que bé s'ho mereix! Quant als indiferents, m'hi adreça de manera particular per a demanar-los que facin una prova que no els ha de costar res. Que es decideixin sense vacil·lar, ardidament a venir augmentar els nostres rotlles. Que renunciïn al paper d'espectadors passius. Que participin de manera activa i entusiasta al magnífic espectacle d'unes anelles humanes en moviment, compostes d'unes parelles d'homes i dones estrenyent-se les mans germanívolament i que els les estrenyaran també a ells de la manera més franca i noble. Estic segur que seguint el meu consell amical descobriran una emoció inèdita, un plaer intens després del gaudi dels quals podran desmentir la gratuïta i absurda creença que la sardana ha estat superada i no és digna de figurar entre les creacions artístic-espirituals que ennobleixen la nostra època progressiva i inquieta.

SIMO LLEONETA i CAMPS

Garbinada

Sardana

Poesia i música d'En
LLUIS ALBERT

Ja bufa el garbí...
Allà al lluny del lluny
la primera ratxa,
dibuixa en el mar
fins ara ben pla
una taca blava.
El rostre ja sent
com passa brunzent
la tèbia alenada,
amb flaïre de pi,
de fonoll marí
i cants de cigala.
Vinguis de garbí
o de tramuntana,
oh vent eternal
ets l'amo i senyor
de ma terra plana!

El sol esplendent
s'emmiralla en l'aigua clara
i posa un serrell d'argent
en el llom de cada onada.
Tèbi ventet de garbí
que arbores el pit,
cants de sirena portant-me al passar;

en tes ales dus captiu
l'encantèri dolç de l'Empordà
Tot escumejant
les blanques onades fan sardana,
per cobla el garbí
i per plaça immensa el golf suau.
El gavià en el cel
es gronxa mandrós suspès en l'aire
i entre cel i mar
es gronxa també la vela blanca.
Bufa ventet de garbí
que escampes arreu,
de nostra Costa l'himne triomfant,
que, com un orgue gegant,
entonen a cor mar i rocam.
El sol ja es pon.
Manca el garbí.
L'ona mansoia,
en el sorral
se'n va a dormir:
Adéu garbí!

Un año más

Un año más y una sardana más. Yo no puedo explicarme de una manera sencilla que es lo que, en el fondo, me lleva a sentarme ante el piano en busca de una melodía que acompañar al ritmo sencillo, pero noble, de la sardana. Es más; puedo afirmar que no soy yo quien lo decide, pues, sin saber como, en cualquier momento, acariciando las teclas, surgen ya unos compases, que me llevan a pensar de un modo casi natural en su posible desarrollo definitivo.

Yo, lo único que sé, es que, desde que empezó el Aplec de Figueras, en cada uno de ellos he estrenado mi correspondiente sardana. No olvidaré nunca mi profunda emoción cuando al estrenar la primera, "FIGUERES DE L'EMPORDA", ví, desde el tablado de la Comisión, como tantas personas, para mí desconocidas, danzaban con las manos entrelazadas y con todo su entusiasmo, al ritmo de unos compases salidos de mi mano y de mi corazón.

Tampoco puedo olvidar que en ningún año, ni aún el primero, tuve que presentar mi sardana, por si les interesaba. En aquel caso fue el buen amigo Comas (q. D. g.) quien me animó a efectuar aquel estreno y en años sucesivos, también él, hasta su muerte y después la Comisión, especialmente el amigo Arbusá, son los que han tenido la amabilidad de escribirme o telefonarme para hacerme recordar que me reservaban un puesto en su programa para mi nueva sardana. Mentiría yo, si no dijera que siempre he esperado esa llamada con el ánimo en suspenso, pero con una esperanza que nunca ha quedado defraudada. Llevo a Figueras en mi corazón y este se ensancha y palpita más fuerte cuando ve que Figueras se acuerda de él en esta comunicación musical que es una prueba de nuestro cariño mutuo. La sardana de este año la titulo "SOL IXENT A LA SALUT" y lo he hecho

así, porque está dedicada a la Virgen María, ya que Ella fue, sin duda, quien me la inspiró. No olvidéis que me apellido Mariano y es natural que un hombre mariano rinda culto a la Madre de Dios. Yo diría que toda mi vida he pecado mas bien de "descuidado" en materia religiosa, pero esta vida va hacia un fin más o menos remoto y hemos de sentir preocupación y esperanza por lo que la siga. Creamos una familia y la damos todo nuestro apoyo, pero, al envejecer, vemos que cuanto más amparamos a los nuestros, mas desamparados nos encontramos nosotros en nuestra soledad espiritual. ¿Verdad que es natural comprender que, entonces, un hombre levante la vista al Cielo en busca de apoyo y amor?

No creo que haya mejor intercesor que la Virgen María. A Ella dedico esta sardana y sería feliz si a todos vosotros os gustara y os emocionara hasta el punto de poner en la danza vuestro esfuerzo físico y vuestro corazón como en una ofrenda.

RAFAEL MARIANO

Desig

Avui com ahir
no vull altre anell que el de la sardana
ni vull altra terra que la catalana
per viure i morir.

MONTSERRAT VAYREDA i TRULLOL

Al guanyador del recent concurs musical "Sardanes a Lloret", el mestre Francesc Basil i Oliveres, un dels compositors més guardonats de Catalunya i, a la vegada, més oblidat per les cobles i les cases gravadores de discos.

L'Aplec de l'Empordà

Com cada any, estimats oients de "L'Hora de Catalunya", ha arribat puntual a la cita del mes de maig florit i formós, l'"Aplec de la Sardana de Figueres". Aquest matí, a les 10, amb un temps molt bonic, com s'escau en Primavera, el setè "Aplec de l'Empordà", que tan magníficament els nostres amics del "Foment de la Sardana Pep Ventura" curen de la seva organització, s'ha encetat. I ho ha fet amb una composició del mestre Serrat titulada "Antònia", que ha interpretat la cobla "Selvatana". Després, han seguit tot un reguitzell de sardanes, molt escollides i balladores (entre les quals no hi ha mancat "El cant dels ocells", del mestre Pep Ventura), a càrrec de les quatre cobles que intervenen en aquesta "Festa Major de la Dansa Més Bella". Perquè, a més de la ja esmentada "Selvatana", enguany donen color i llum a l'"Aplec", "La Principal de La Bisbal", l'"Amoga" i "La Principal de Figueres". Es a dir, quatre destacades cobles catalanes; de les més prestigioses del nostre país.

La primera part de l'"Aplec de Figueres", cars amics d'aquesta hora catalana, empordanesa i pirinenca diària de "Ràdio Popular", ha arribat a la seva fi fa un moment, amb la composició del mestre Morata, "Record de vacances". Abans, però, i com a peça de conjunt, les quatre esmentades cobles ens han fet escoltar i ballar la gran obra —obra immortal i meravellosa d'Enric Morera— "La Santa Espina", que ha estat acollida amb veritable

entusiasme i goig pel públic que es trobava en aquest bell Parc-Bosc Municipal, avui tot engarlandat de banderes espanyoles i catalanes.

Aquest setè "Aplec de la Sardana de Figueres", que ha començat aquest matí, que seguirà aquesta tarda a les 4 i s'acabarà aquesta nit, sota el teulat primaveral dels majestuosos plàtans de la Rambla, vol retre homenatge a dos grans compositors figuerencs. O sia, els mestres Basil, pare i fill (el primer ja desaparegut de la terra), que han sabut seguir amb tota fidelitat l'exemple i les petxades de la família Serra, de Peralada.

Ramon Basil i Burjó, és a dir, el pare, nasqué l'any 1874 i va morir el 2 de maig del 1938; i fou director del cor de la "Societat Coral Erato", durant un període de deu anys.

Segons l'escriptor Molero i Pujós, que ha publicat a les pàgines del Butlletí-programa de l'"Aplec" un llarg i documentat article entorn de la vida i obra d'aquests dos músics avui homenatjats, sembla que la vinculació de Ramon Basil a la música li venia de nissaga, doncs era fill d'un instrumentista de la cobla de l'"avi Pep". La seva personalitat musical gaudia d'un veritable prestigi, que ell refermà mitjançant la tasca que duia a terme i també amb les característiques de la seva mateixa formació, obtinguda al barceloní Conservatori del Liceu.

Ramon Basil havia estat un estimable instrumentista de flauta. I també es va dedicar a la composició, creant tres obres de autèntica categoria, com són: "L'aplec" —que aquesta tarda ens interpretarà la cobla "Selvatana"—, "Primerenca" i "Invitació".

El seu fill, el nostre amic Francesc Basil i Oliveres, també figuerenc, com cal suposar, va venir al món el dia 29 de gener del 1905. La seva inclinació per la música sembla que fou cosa innata. Ell mateix diu que es recorda de quan fugia de la llar paterna —a la carretera del Castell—, per tal d'anar a l'església de Sant Pere a sentir l'orgue.

El mestre Francesc Basil ha estat guardonat moltíssimes vegades. Es un compositor brillant i inspirat. Aquesta tarda les cobles ens interpretaran les seves obres "L'Hereu" i "Homenatge al rei En Jaume", aquesta darrera guanyadora del primer premi en el concurs "Figueres, vila Reial". I aquesta nit, en la tercera part de l'"Aplec de l'Empordà", "El pont de Sant Antoni", que aconseguí un dels premis del concurs celebrat a les Valls d'Andorra, l'any 1966.

El "Foment de la Sardana Pep Ventura", estimats oients de "L'Hora de Catalunya", ha tingut aquest any un veritable encert. La família Basil, des de ja feia temps, era mereixedora d'aquest homenatge d'admiració i simpatia, perquè si el pare va fer moltíssim per la sardana, el fill no s'ha quedat enrera; i encara segueix, amb gran entusiasme, devoció i amor, treballant per a enaltir la "dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan". Aquesta sardana que, com diu el mestre Pau Casals en el seu "Missatge al món sardanístic", passant de l'Empordà a tot Catalunya, ha deixat de ser un element més del nostre folklore per a esdevenir una dansa nacional, consubstancial ja amb la vida del nostre poble".

Figueres, el nostre Empordà, cars amics d'aquesta hora catalana, és el bressol de la sardana. A Figueres, però, hom no li ha fet justícia. Mai no ha tingut l'honor d'ésser elegida "Ciutat Pubilla". Les raons d'això ningú les pot arribar a comprendre. Però no hi fa res. Figueres, com a cap i casal de l'Empordà, ja és considerada com la "Ciutat Mare de la Sardana" per tothom. N'hi ha hagut prou amb què els membres del "Foment de la Sardana Pep Ventura" fessin aquesta suggerència, perquè tot el món reconeguéssis i atorgués a la capital empordanesa aquest títol, que encara, d'una manera oficial, podríem dir, no se l'hi ha conferit.

El setè "Aplec de l'Empordà", com dèiem abans, s'ha encetat aquest matí. I amb un temps esplèndid de primavera. De mica

en mica, però, aquest s'ha anat complicant. Alguns nuvolots han aparegut en el firmament, empresonant l'astre rei. No creiem (ni desitgem, és clar) que la pluja de maig —ja sabeu allò tan popular de què "pel maig cada dia un raig" —vingui a posar una nota desagradable a l'"Aplec de l'Empordà". No ho voldríem pas. Perquè aquesta tarda, Figueres, amb els braços oberts —i el cor també, naturalment— espera acollir a tots els sardanistes de les nostres contrades, que acudiran a la nostra ciutat atrets per l'encisador cant de la tenora. Alguns d'ells, ja han fet acte de presència a l'"Aplec" aquest matí. Cap a les acaballes de la seva primera part, el Parc-Bosc Municipal —sobretot, quan les cobles interpretaven "La Santa Espina"— ja registrava una aflluència de públic força considerable. I balladors i balladores agafats de les mans puntejaven la sardana, la dansa de la pau i de l'amor fratern, amb veritable devoció. Com ho continuaran fent dintre poca estona...

EMILI CASADEMONT i COMAS

"Ràdio Popular de Figueres"

Emissió: "L'HORA DE CATALUNYA"

Data: 19-V-68

L'amor en les sardanes

Més d'una vegada, com oració
i al compàs de la sardana,
al bell esguard de la plana,
haureu establert una relació
entre la gent i rotllana.

Cal dir-ho i sense embuts:
Qui no té una donzella,
bruna o rossa, en sa joventut,
que fort el cor li fa batre per ella?

Sí, amics, qui no l'hagués mai
sentint, gairebé no en fóra jove.
I al llarg del temps i l'espai
mereix no sortir del cove.

Tot dansant no s'haurà pas conformat
estrènyer la mà a l'amiga,
quan arriba el moment de repartir,
sinó que potser haurà ben deixat
escapar, com una airosa espiga,
un anhel més estret que vol eixir...

En la vida es cerca esdevenidor.
I allò que semblà una joguina
ja es va tornant vera emoció.
Poc a poc, hom veu s'afina.

Hom dansava al cant de la tenora,
tota enjogassada i ben riallera,
serena, fràgil, sonora.
Uns cops era la cançó ben planera.

Altres es torna trista, melangiosa...
Era d'amor el cant, era un plor
d'amor, també, tota confosa?
El cant fa camí, obre el cor.
Posa fi a aquell plorar
i la cançó —fantasia, claror—
porta la passió de l'enamorar.

Passa un jorn i un altre dia,
arriben instants del tot agradívols.
Palesen com bé excel·lia
d'anhels forts, talment uns ídols.

S'han enlairat uns bells mots,
uns somnis, —grans il·lusions—,
que ells, com uns altres, com tots,
volen viure companyons.

Llurs cossos bé els ho demana,
gaudi que sent l'esperit.
Es a dir, allò que els agermana
i els fa cercar l'infinit.

I la parella entra a la dansa.
Hom s'adona que en la fruició
que ha tingut l'esperit, és la gaubança
plena del cor, vera unció.

Abans dansar, llurs esperits, segueixen
un bell ritme, semblen fràgils.
Ara, en la dansa, esvaeixen
neguits, van saltant força àgils.
Agilitat de finor gens igual,
mai sospitada tan formal.

Aquells projectes, il·lusions,
guanyen d'encís i també gentilesa
Hom té les millors imaginacions
i se'n va tota mica de peresa.

Imaginació ben voleiadissa?...
Déu sap on aniríem a parar,
si, de cop sobte, sense xiscladissa,
clarament no us fessin adonar
que li feu un bon xic mal a la mà
i mereixedors en sou de pallissa.

Cal convenir en la sardana,
que és bell goig el de l'amor.
Ferm, doncs, que en cada rotllana
tingui ufanosa florida al cor.

Com ocells, tot joiosos en ple vol,
en l'esplai d'aquest nostre bell dansar,
poguem dir, com Russinyol,
sempre, sempre, sens parar:
"...que el cant ens porti prop dels ulls,
ulls serens de l'estimada..."
Aquesta en serà la millor tonada!

JACINT BOSCH

Invenció de la sardana

La trilogia botticel.liana,
la mà en la mà, si el vent fa cornamusa,
amb un perfil sacerdotal de musa,
com un miracle, inventa la Sardana.

C. FAGES DE CLIMENT

(Del "Somni de Cap de Creus")

Carles Fages de Climent

Entre les doloroses pèrdues que ha sofert la nostra terra en aquest darrer any, figura a primer terme la del poeta Carles Fages de Climent. Com a record i homenatge a la seva forta personalitat humana i literària, posem avui el seu nom en aquesta pàgina.

Rellegint l'obra del poeta, trobem evocada i invocada a cada moment aquesta terra nostra, que avui tant l'enyora. Ens queda, però, el record i l'exemple de la seva inflexible voluntat empordanesa, tan fantasiosa com depurada, que si una vegada es delia recreant amb musicals fantasies una sardana de bruixes, s'aventurava després a reproduir, amb la seva "Cobla de Tretzevents", la majestuosa sonoritat de totes les tenores, i els espinguets aguts dels tibles i de les trompetes, trencats de tant en tant per les dolces notes del flabiol i els trèmolos severíssims del contrabaix.

A Fages de Climent el ploren avui els tretze vents de la contrada. I és amb greu i adolorida delectança que posem aquí uns versos seus, a llaor de la sardana, perquè en la serenitat d'aquesta diada de Maig, quan tot l'Empordà s'identifica i retroba en aquest Aplec, ell també, —com altres ocasions—, ens hi vingui a fer amical companyia.

El compositor Artur Rimbau ha posat música de sardana a una de les poesies més precises i contingudes, i potser la més divulgada—, de Carles Fages de Climent. En aquests mateixos "Braços en creu" cantats pel poeta, i que també s'allarguen a banda i banda en el gest de cada ballador, podem veure renovellat el símbol humà de l'abraçada.

FOMENT DE LA SARDANA
"PEP VENTURA"

Una crida a tothom

Al peu de la tribuna que presideix aquest Aplec, trobareu una taula on es recullen donatius per al Monument a PEP VENTURA.

Caldria que cadascú, dintre els límits de les seves possibilitats, aportés el seu donatiu.

La "Comissió pro-monument a Pep Ventura" ha contret ja obligacions de pagament per anar a començar tot seguit la construcció. Aquestes obligacions absorbeixen totalment les quantitats fins ara recollides, que ascendeixen només a unes 325.000 ptes. Per a assegurar la continuïtat de les obres, li cal a la Comissió rebre nous donatius. L'entusiasme de la Comissió no defalleix, confiant en rebre l'ajut necessari. El Monument a Pep Ventura ha de ser obra de tots. No oblideu que la dedicatòria dirà només això: "**L'Empordà a Pep Ventura**". Es de tot l'Empordà que esperem rebre donatius. Es de tots els empordanesos, —es trobin on es trobin—, que esperem rebre l'ajut. No sols dels empordanesos de naixença, sinó també dels qui, vinguessin d'on vinguessin, se sentin honorats amb el nom d'empordanès adoptiu. Al nostre gran músic, pare de la sardana, li plaurà de veure's, un dia, tot envoltat de PUBILLES. Ningú no en pot dubtar.

La Comissió té en el seu poder la totalitat dels plans, croquis, esbossos, etc. de l'obra projectada. També ha rebut el pressupost del conjunt de l'obra escultòrica. Potser només li falta rebre l'ajut de tots els amants de la sardana, per a poder començar i acabar l'obra tal com està prevista.

Per ara, no podem donar més detalls. Podem únicament assegurar que el monument, quan sigui acabat, ens farà quedar bé a tots.

"PRO MONUMENT A PEP VENTURA"

Sardanes a la Costa Brava

Acabava d'arribar a Cadaqués per a descansar uns dies quan em vaig assabentar del que passava.

Per raons que no són del cas, les sardanes de l'estiu es ballaven des de feia dos o tres anys a la "Pista" i no a "Ses Herbes". Doncs bé, la notícia era aquesta: enguany, les sardanes no es ballarien ni a la Pista, ni a Ses Herbes, ni enlloc: les entitats locals que des de sempre s'ocupaven de l'organització, havien renunciat a les sardanes i la Pista, empetitida, per a donar més cabuda a les taules de consumició, sols serviria per a balls moderns.

Què calia fer? — La cosa era una mica complicada i s'havia de maniobrar amb prudència.

Al revés d'altres pobles de la Costa Brava, Cadaqués ha conservat la seva personalitat, és a dir que la gent de la vila compta, i dirigeix bé o menys bé el desenrotllament de la vida d'aquest racó de món (molt bonic, per cert).

Per això, una vegada assegurada la col·laboració de la gent de pes de la "colònia" vaig exposar la meva idea al President i membres de la Junta del Casino del poble. Nosaltres ens encarregaríem de la part econòmica, i ells, els del poble, donarien la cara com sempre s'havia fet.

Acceptada la proposició, vaig redactar en nom de la Junta una convocatòria general per tal dia, a la hora, que President i adqunts varen signar i que escampàrem arreu.

Arriba el dia assenyalat i, a l'entrar en el Casino, lloc de la reunió, el conserge m'allarga una carta del President de l'entitat. Assabentats que les sardanes no es ballarien a la Pista (reduïda per ells mateixos a la més mínima expressió, es desinteressaven

de l'assumpte i, encara que ens deixaven el local per a la reunió anunciada, ells no hi vindrien.

Amb penes i treballs vàrem aconseguir que fes acte de presència l'H. G., membre de la Junta del Casino, si bé per a guardar les aparences, es va quedar dret al llindar de la porta.

La qüestió econòmica es va resoldre sense cap dificultat. En Dalí donà 10.000 ptes, i varen ésser dotzenes els estiuejants que contribuïren amb quantitat oscil.lant entre les 6.000 i les 1.000 pessetes.

I aquell estiu de 1966 Cadaqués va tenir en el passeig sardanes dues vegades per setmana.

De totes maneres, no ens vàrem donar per satisfets; nosaltres volíem i volem que la iniciativa la portin, com l'havien portada sempre, els del poble, si bé nosaltres estem disposats a trobar pessetes. I la raó és aquesta: La sardana com a espectacle i com a ball no ha d'ésser de cap de les maneres una manifestació "tipical" dedicada a turistes; la sardana ha de sortir espontàniament del cor del nostre poble. Si no fos aixís, no valdria gaire la pena d'amoinar-s'hi.

ENRIC COMAS i GIPULO

La sardana: esforç, disciplina i sentit de convivència

Arribàrem a Burgos, sintonitzant una emissora de la ciutat. De prompte ens saludaren, alegres i vibrants, les notes de "La Santa Espina". Vàrem descobrir, a molts quilòmetres de Catalunya el valor de símbol que té la sardana.

Davant d'una ballada de sardanes, se m'han ocorregut algunes consideracions que vull apuntar. Si la sardana és el símbol de les virtuts d'un poble (cosa de la qual ens vantem) és lògic que exigeixi aquestes mateixes virtuts als balladors. Cal posseir, doncs, per a ballar sardanes amb la màxima autenticitat, una mentalitat que accepti l'esforç, la disciplina i l'obertura: l'esforç per a aprendre les regles de la dansa (al meu entendre gens fàcils); la disciplina per a sotmetre's a aquestes regles i l'obertura necessària per a no excloure ningú de la rodona. Es evident que aquestes virtuts són eminentment catalanes. Quin poble es pot mostrar esforçat —sacrificat, àdhuc— com el nostre? I quin poble més disciplinat i amb més sentit comunitari —entre tots ho farem tot!— que el català? I, al mateix temps, quin poble més obert, incapaç de negar el pa i la sal i sempre a punt de posar un plat més a taula i fer un lloc a la vora del foc, que el nostre? Aquestes virtuts de raça —nascudes per la força de la sang i afirmades per la nostra mateixa circumstància— tenen una expressió solemne, alegre o meditativa, ritual, austera i opulent, en la sardana.

El fet d'acceptar la sardana vol dir, doncs, que abans hem acceptat i vivim uns principis que per a nosaltres, com a poble, són característics. Per a poder aixecar amb sinceritat la bandera de la sardana, cal que aquesta sigui, per a nosaltres, no solament el símbol de les virtuts d'un poble sinó el símbol de les nostres pròpies virtuts. L'acceptació de la sardana ens obliga, per tant, a una tasca personal dirigida a la recerca de la nostra capacitat d'esforç, de disciplina i d'obertura. El seny català que no és altra

cosa que l'equilibri de pensament i acció, no és el resultat de l'existència d'aquests tres pilars sobre els quals hi podem fonamentar el nostre futur de la mateixa manera que hi hem fonamentat el nostre passat? La sardana, com a bandera o com a símbol, no pot desaparèixer. Si ho fa, serà perquè, abans, aquests pilars a què ens hem referit, hauran trontollat o hauran caigut en el cor del darrer català, cosa que ens sembla gairebé impossible.

Malgrat la nostra anterior pinzellada d'optimisme, hom pensa que la sardana atravesa un moment de crisi. Em dóna la impressió que cada dia deixa de ser una mica dansa per a convertir-se més en símbol únicament: l'himne de Catalunya, si voleu, sense una lletra precisa, sense una melodia concreta; amb la lletra i la música de totes les sardanes que han estat i seran. I això no perquè hàgim perdut les nostres virtuts racials, sinó perquè aquestes, avui, tendeixen a manifestar-se d'una forma diferent. Possiblement arribarà un dia en què no es ballaran sardanes; ara bé, penso que costarà molt d'arribar a que no es toquin sardanes, encara que temem per la continuïtat de la Coblà tradicional.

Hi ha alguns detalls que ens fan pensar seriosament. Per exemple: cada dia són menys els organitzadors de les ballades de sardanes. Les entitats, responsabilitzades en aquest comès, es queixen d'una greu manca d'elements joves; cada dia hi ha menys jovent —el dia de demà en expectativa— que sap ballar sardanes; les cobles es van desmaiant i desapareguent. En aquest aspecte, crec que la sardana, com a dansa representativa d'un poble que sap celebrar les seves festes ballant, tendeix a desaparèixer. Ara bé, amb la mateixa força que veiem aquesta defallença de la sardana com a dansa-símbol (perquè no podem oblidar que el símbol sempre ha estat per damunt de tot), notem que la sardana com a símbol únicament, com a bandera o com a himne, va tenint cada dia una acceptació més general. Sentireu moltes vegades frases com la següent: "jo no sé ballar sardanes, però m'agrada sentir-les." A mesura que es va desvetllant la nostra consciència de poble que posseeix una llengua, una tradició i unes virtuts racials, es desvetllen sentiments paral·lels d'amor a la sardana que representa —més, molt més enllà de la dansa— les virtuts d'un poble que s'ha obert camí amb l'esforç, que el segueix amb disciplina i que té sempre la porta oberta per una convivència sense distincions.

Colofó

No s'acaba amb el dia, la nostra abraçada als sardanistes que han vingut i fins als que no han pogut: voldríem que mai s'acabessin actes com aquests, plens d'un entusiasme per la sardana, i que semblen portar un renovellat foc de l'esperit, que revifa, encara més, aquest amor que vosaltres, amics sardanistes de tot arreu, sentiu, com sentim tots, per la nostra dansa.

Tots sentim la satisfacció d'haver procurat enlitzar al màxim aquesta sardana de tots, que ens és tan cara als empordanesos, i a la qual estem satisfets d'haver pogut consagrar, com un ritual renovellament del foc sagrat de ço que ella significa per a tots nosaltres, aquest aplec que ens ha dut un dia de ballades i que anima a continuar en aquesta unió espiritual. Quin goig, vosaltres i nosaltres junts, amics sardanistes, que heu tingut l'atenció de venir de tot arreu, a la nostra Figueres i unir-vos a l'homenatge d'avui, homenatge que és en el nostre cas no solament d'avui, sinó que retem cada dia a allò que la sardana porta en sí d'alegria, de germanor, d'amistat, d'ordre, d'exactitud, de llibertat, en definitiva, d'esperit obert i amical per a tot, els que heu vingut i els que no heu pogut venir: que estimant la sardana, tots cabem dintre la màgica anella de l'amor, i us estrenyem a tots en una forta abraçada.

I ara, amics, gràcies i fins a un altre any!

Notes i advertiments

INFORMACIO. Per mitjà d'una xarxa d'altaveus radiofònics conec-
tats en la tribuna de l'organització, es donaran les infor-
macions addients al bon desenvolupament de la festa i
també les notes d'interès del públic.

PRO-MONUMENT A PEP VENTURA. A la tribuna de l'organització
s'acceptaran donatius destinats a l'erecció del Monument.

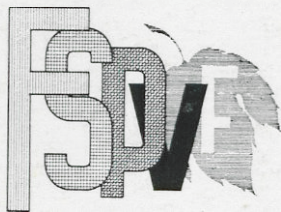
BUTLLETI-PROGRAMA. Els interessats en l'adquisició d'aquest
Butlletí-Programa, podran fer-ho en la tribuna d'organit-
zació, al preu de 50 pessetes.

VEHICLES. Els cotxes hauran d'aparcar en els llocs assenyalats per
la Guàrdia Municipal. També els bicicles motoritzats o no,
ho faran en els espais assenyalats per a ells.

INSTAL·LACIONS DE VENDES. Per a fer instal·lacions de venda
dintre del recinte del Parc Bosc és precís obtenir l'autorit-
zació del Foment de la Sardana Pep Ventura.

PREVISIONS. En cas de pluja o mal temps, les Cobles seran repar-
tides entre les Societat Coral "Erato" i Casino Menestral
Figuerenc, galantment cedides per llurs Juntes Directives.

Impress "Arts Gràfiques Trayter", carrer Sant Vicens, 15 - Figueres
Dipòsit legal: GE. 185 - 1964 Dibuix portada: A. JACOMET

DE CATALUNYA. BIBL. DE FIGUERES

1303776184

EDITAT PEL FOMENT DE LA SARDANA PEP VENTURA — FIGUERES